

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

✉: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501 📠: 06-1/441-6502

✉: titkarsag@panasztestulet.hu

🌐: www.panasztestulet.hu

Ügyszám: FRP/209/2013/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

372/2013 (XII. 11.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) a **panaszos meghatalmazott képviselője¹** által 2013. március 18-án előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2013. december 11-én megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

A panaszos a vele szemben 2013. március 4-én fogantatosított rendőri intézkedés miatt 2013. március 18-án postai úton terjesztette elő panaszát, amit 2013. április 24-én kiegészített.

1) Panaszbeadványában foglaltak szerint a panaszos 2013. március 4-én 22 órától őrizetben volt 3 órán keresztül, mely idő nagy része alatt egy vasrácshoz volt kikötve a K. városi Rendőrkapitányságon. Azt követően, hogy levették róla a bilincset, három rendőr elkezdte őt bántalmazni úgy, hogy az egyikőjük ütötte és rúgta, a másik pedig minden alkalommal felszólította, hogy álljon fel. Többször arcul ütötték, derekát, veséjét, bal combját rúgták, majd mikor elesett, a hasába térdeltek. Azok a személyek, akikkel együtt a panaszost beszállították a rendőrkapitányságra, láthatták, hogy a panaszoson akkor még nem voltak ütés- és rúgásnyomok.

A panaszos szabadon bocsátását követően hazament, ahol a szülei észrevették bántalmazásának nyomait és elvitték őt láttelepet vetetni.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos és meghatalmazott képviselője személyes adatait töröltük.

A panaszos azt is kifogásolta, hogy őt ok nélkül állították elő a rendőrkapitányságra.

2) A Testület a panasz kézhezvételét követően a panaszost beadványának kiegészítésére hívta fel, így többek közt arra, hogy adja meg a tanúk elérhetőségeit, küldje meg az orvosi vizsgálatról készített ambuláns kezelőlapot, illetve válaszoljon a rendőri intézkedés körülményeivel kapcsolatos kérdésekre.

A Testület felhívásának eleget téve a panaszos az alábbiakkal egészítette ki beadványát. A kérdéses estén a K. városi T. áruház mögött található tónál italozott két társával, melyet követően bementek az áruházba, hogy a mellékhelyiséget használják. Az illemhelyen egy számára ismeretlen személy belékött, a vállával őt háromszor meglökte. Mikor kiment a mosdóból, egy lány ment el mellette, aki ismeretlen okból elesett.

A panaszos megállt az áruház bejáratánál, és ekkor hirtelen 3-4 rendőrautó érkezett a helyszínre, kiszálltak a rendőrök és a panaszoshoz mentek. Felszólították arra, hogy igazolja magát, majd előállították a rendőrkapitányságra. Az intézkedés okát és célját vele nem közölték. A panaszos ismerősét, K. K.-t is előállították, őt azonban hamarabb elengedték, így ő értesítette a panaszos szüleit és testvérét.

A panaszos a rendőri intézkedéssel szemben nem tanúsított ellenszegülést. Bírói szakban folyamatban van társaival együtt elkövetett betörés nyomán megindult eljárás, így a panaszos szerint lehet, hogy emiatt bántak vele a fentiek szerint.

A rendőri bántalmazással szemben nem élt panasszal a rendőrségen, mivel nem hallott még olyanról, hogy rendőri bántalmazást be lehetne bizonyítani.

A panaszos családtagjai, valamint ismerőse is alá tudják támasztani, hogy a panaszoson nem voltak sérülések azt megelőzően, hogy őt rendőri intézkedés alá vonták.

A beadványhoz csatoltan megküldte a panaszos orvosi vizsgálatáról készített kezelőlapot, ami 2013. március 6-án 9 óra 8 perckor készült az S. Megyei K. M. Kórház Sürgősségi Traumatológiáján.

A lelet rögzíti, hogy a panaszos bal combjának középső harmadában egy csecsemőtenyérnyi, felszívódóban lévő haematoma található. A panaszos bal mellkasfele enyhén nyomásérzékeny. Külsérelmi nyom a bordákon és az arcon nem volt látható. A kezelőorvos által felállított diagnózis szerint a panaszos mellkasa és combja zúzódott testi erővel elkövetett testi sértés nyomán.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A rendelkezésre bocsátott dokumentumokból az alábbiak állapíthatók meg.

1) A K. városi Rendőrkapitányság állományában szolgálatot teljesítő öt rendőr (3 r. főrm. és 2 r. törm.) az alábbi tartalommal készítették el 2013. március 4-ei jelentésüket.

Aznap este 22 órakor az ügyelet utasításra jelentek meg a K. város belterületén található T. áruház főbejáratánál, mivel arról érkezett bejelentés, hogy ott több személy verekszik, illetve dulakodik.

A helyszínre kiérkezve azt tapasztalták, hogy az áruház parkolójában több ember beszélgetett, verekedést vagy dulakodást azonban nem láttak. A parkolóban tartózkodó embereket – a panaszt, K. K.-t, valamint egy harmadik személyt (N. M.) – igazoltatták. Rendőri kérdésre a panaszos és társai elmondták, hogy vásárolni érkeztek az áruházba és nem tudnak semmiféle verekedésről.

Ezt követően igazoltatták S. K.-t, aki szintén a parkolóban tartózkodott. Elmondta, hogy az üzletben pezsgőt kívánt vásárolni. Mikor kifelé tartott az áruházból, észrevette, hogy a főbejáratnál egy számára látásból ismert személy (K. D. J.) dulakodik valakivel, ezért közük állt megvédeni az ismerősét. A számára ismeretlen férfival ekkor dulakodni kezdett, aki őt egy hirtelen mozdulattal ellökte magától, amitől ő a földre esett. Arra vonatkozóan nem tudott több információval szolgálni, hogy ezt követően mi történt.

A fenti személyek igazoltatása alatt az egyik r. törm. az üzlet operátorához ment, hogy megtekintse a biztonsági kamera felvételeit. Azok megtekintését követően rádión jelezte járőrtársainak, hogy a verekedésben az igazoltatottak vettek részt. Felhívta a figyelmüket arra, hogy az áruház kamerarendszerén látja a verekedésben résztvevő másik csoportot is, akik az áruház bejáratánál állnak. A felvételek alapján beazonosította azt a személyt, aki részt vett a verekedésben (K. D. J.).

A megadott információ alapján az áruház bejáratánál igazoltatták a másik négy fős csoportot, akik közül K. D. J. részt vett a verekedésben. K. D. J. elmondta, hogy az illemhely bejáratánál állt egy személy [a panaszos], aki amikor be akart menni oda, vállál nekiütközött. Ekkor K. D. J. megkérte a panaszt, hogy álljon arrébb, aminek a panaszos nem tett eleget. K. D. J. kifelé menet is összetűzésbe került a még mindig ugyanott álló panaszossal, aki őt ismételtén meglökte a vállával, majd elé köpött. Elmondása szerint a panaszos követte őt az áruház bejáratáig, ahol dulakodni kezdtek. Arra pontosan már nem emlékezett, hogy ki ütött először. A verekedés közben egy általa csupán látásból ismert lány (S. K.) állt közük, akit a panaszos ellökött. A biztonsági őr (M. Cs.) ekkor odafutott hozzájuk és kilökte az ajtón a panaszt.

M. Cs. igazoltatása során elmondta, hogy verekedésre és kiabálásra lett figyelmes. Odament a dulakodó társasághoz és a vele szemben álló, agresszívan viselkedő fiatal férfit kilökte az áruházból, aki ezt követően ismét bement oda. A dulakodást csak akkor hagyták abba, amikor közölték velük, hogy értesítették a rendőrséget.

Az intézkedés közben a helyszínre értek a bűnügyes kollégák, és egy r. fhdgy. megtekintette a dulakodásról készített felvételt. A felvétel alapján a dulakodásban résztvevő három személyt – a panaszt, K. D. J.-t, valamint S. K.-t – a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 33. § (1) bekezdés a) pontja alapján elfogták, és őket az Rtv. 48. § c) pontja alapján megbilincseltek. A panaszt és a másik két személyt előállították a K. városi Rendőrkapitányságra, ahol őket panasz- és sérülésmentesen átadták a r. fhdgy. részére.

2) A panaszos elfogásának végrehajtásáról készített jelentés szerint a panaszt az Rtv. 29. § (1) bekezdés alapján igazoltatták, 29. § (4) bekezdése alapján ruházatát átvizsgálták, majd őt bűncselekmény elkövetésén való tettenérés miatt előállították az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja alapján.

Szökésének megakadályozása érdekében a panaszost az Rtv. 48. § c) pontja alapján megbilincseltek, melyre a panaszost figyelmeztették. Bilincselésének módja a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 41. § (4) bekezdésének b) pontja szerint kezeinek előre-, illetve hátrabilincselésével valósult meg, amely 22 óra 30 perctől 22 óra 55 percig tartott.

Az események rövid leírása szerint lakossági bejelentés alapján érkeztek a K. városi T. áruház elé, mivel a helyszínen több személy verekedett. A panaszost igazoltatták, majd tudomásukra jutott, hogy részt vett a verekedésben, ezért előállították a K. városi Rendőrkapitányságra, és vele szemben bilincset alkalmaztak.

A jelentés szerint a panaszost 2013. március 5-én 00 óra 35 perckor adták át a K. városi Rendőrkapitányságnak.

Az irat második oldalán egy nyilatkozat szerepelt, melyet a panaszos aláírt. Ennek alapján a panaszos a jogorvoslati jogaira vonatkozó tájékoztatást, előállításának okáról, valamint időtartamáról készített igazolást megkapta, az intézkedéssel-, illetve a kényszerítő eszköz alkalmazásával szemben panasszal nem kívánt élni. A fentiekén túl a nyilatkozat értelmében sérülése nem keletkezett, és orvosi ellátásban nem részesült.

A lap alján szerepel, hogy a panaszos által elkövetett cselekmény miatt a panaszossal szemben büntető feljelentést tettek.

A parancsnoki vélemény és kivizsgálás alapján a panaszossal szemben alkalmazott intézkedések jogszerűek és szakszerűek voltak, és megfeleltek az Rtv. 15. §-ában meghatározott arányosság követelményének.

3) A panaszos előállításának időtartamáról készített igazolás szerint személyi szabadságának korlátozása 2013. március 4-én 22 órától 2013. március 5-én 01 óra 4 percig tartott.

4) A rendőri intézkedés helyszínén megjelent Sz. L. r. főrm. az alábbi tartalommal készítette el 2013. május 21-ei jelentés-kiegészítését.

A panaszos az Rtv., valamint a Szolgálati Szabályzat „vonatkozó pontjai alapján” az intézkedés okáról kapott tájékoztatást.

A panaszosnak az intézkedés során tanúsított magatartására, viselkedésére, esetleges reakciójára vonatkozóan nem tudott nyilatkozni, mivel arra a r. főrm. már nem emlékezett. Úgyszintén ez okból nem tudott nyilatkozni a panaszos bilincselésének pontos körülményeit-, illetve módját illetően, valamint hogy vasrácshoz volt-e bilincselve a panaszos.

A panaszossal szemben nem alkalmaztak testi kényszert, bilincselése látható sérülést nem okozott, így orvosi ellátására nem volt szükség. Őt sérülés- és panaszmentesen átadták a bűnügyi szolgálatnak.

5) Sz. L. r. főrm.-el szó szerint egyező jelentés-kiegészítést készített a panaszossal szembeni intézkedésben résztvevő K. K. K. r. főrm.

6) Gy. Sz. r. zls. 2013. május 21-ei jelentése rögzíti, hogy a panaszost csoportosan elkövetett garázdaság bűntett elkövetésének gyanúja miatt állították elő. A r. zls. aznap éjszaka a K. városi Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztályán látott el bizottságvezetői szolgálatot.

A panaszost 2013. március 5-én 00 óra 35 perckor adták át Dr. M. G. T. r. fhdgy. részére, aki a panaszost az előállító helyiségből átkísérte az egyik hivatali helyiségbe gyanúsított kihallgatása céljából. A kihallgatást a r. zls. a r. fhdgy.-gyal közösen végezte, melyet 00 óra 50 perckor kezdtek el, azonban a panaszos nem tett vallomást.

A panaszossal szemben kihallgatása során kényszerítő eszközt nem alkalmaztak. A panaszos sem felkísérése, sem a kihallgatása, sem pedig a kihallgatását követő aláírások során nem említette azt, hogy őt bárki is bántalmazta volna, valamint rajta sérülést nem láttak.

7) Dr. M. G. T. r. fhdgy. 2013. március 4-én készenléti parancsnoki szolgálatot látott el a K. városi Rendőrkapitányságon. A történeteket a r. zls.-sal egyezően rögzítette 2013. május 21-ei jelentésében.

8) A Testület részére megküldött összefoglaló jelentés rögzíti, hogy az áruház kamerafelvételét értékelve a ruházat alapján azonosították a verekedésben részt vett személyeket.

A panaszost gyanúsított kihallgatása céljából állították elő.

Az Rtv. 33. § (4) bekezdése alapján a panaszost írásban tájékoztatták előállításának okáról, és annak időtartamáról részére tájékoztatást adtak ki.

A panaszos előállításának ideje alatt a nyomozó hatóság két gyanúsítottat és egy tanút hallgatott meg az ügyben, ezt követően kezdték meg a panaszos gyanúsított kihallgatását 00 óra 50 perckor.

A Testület azon kérdésére, hogy megfelel-e a valóságnak, hogy a panaszost bilincsel kikötötték egy vasrácsához a rendőrkapitányságon, a jelentés hivatkozik a panaszos előállítását fogantató rendőrök jelentésére, miszerint annak megtörténte nem emlékeznek. Ezt annyiban egészítette ki, hogy hivatkozott a Szolgálati Szabályzat 31. § (9) bekezdésére, melynek értelmében „gondoskodni kell az előállító helyiségben elhelyezett, azonos ügyben fogvatartott személyek, a férfiak és nők, a felnőtt korúak és a fiatalok elkülönítéséről, valamint rendkívüli őr felállításával biztosított őrzéséről”.

A Szabályzat előírásának biztosítására a K. városi Rendőrkapitányságon 2 db előállító helyiség található. Amennyiben ezen helyiségek száma nem elegendő az előállítottak elkülönítésére, abban az esetben az előállító helyiség megürüléséig az előállított személyt a bűnelkövető rácsához bilincselik, biztosítva számukra egy széket a várakozáshoz. Ebben az esetben rendkívüli őr felügyeli az előállítottat folyamatosan, külön őrtasítás alapján.

A panaszos állítólagos rendőri bántalmazásával kapcsolatban a kapitányságvezető hivatkozott egyrészt a jelentésekre, melyek rögzítik, hogy a panaszosnak sérülése nem keletkezett, másrészt a panaszos sajátkezüleg aláírta azt a nyilatkozatot, melyen szerepel, hogy sérülése a rendőri intézkedés során nem keletkezett.

A kapitányságvezető felhívta a Testület figyelmét arra, hogy a panaszbeadványt megküldte a K. városi Nyomozó Ügyészségnek, tekintettel arra, hogy abban a panaszos olyan bűncselekmény elkövetéséről tesz említést, amely az ügyészség hatáskörébe tartozik.

A továbbiakban az összefoglaló jelentés a már korábbiakban ismertetett jelentések tartalmát rögzíti.

III.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos Rtv., valamint Szolgálati Szabályzat rendelkezéseire – a panaszos kifogásaival összefüggésben az alábbi megállapításra jutott.

A Testület álláspontja szerint a rendőri fellépés érintette a panaszosnak Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) II. cikkében rögzített emberi méltóságból levezethető testi integritáshoz fűződő jogát, IV. cikkében garantált személyes szabadsághoz való jogát, VI. cikk (2) bekezdésében rögzített személyes adatok védelméhez fűződő jogát, valamint XXIV. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz fűződő jogát az alábbiak szerint.

1) A Testület elsőként azt vizsgálta, keletkezett-e intézkedési kötelezettsége a rendőröknek.

Az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak.

A hivatkozott jogszabályhely értelmében – a konkrét eset kapcsán – a Testületnek vizsgálnia kellett azt, hogy a rendőrségre tett telefonos bejelentés alapján fennállt-e valamely jogellenes cselekmény elkövetésének olyan fokú gyanúja, amely a rendőrség intézkedési kötelezettségét megalapozta.

A Testület rendelkezésére álló iratokból kiderül, hogy lakossági bejelentés érkezett arról, hogy a K. város belterületén található T. áruház főbejáratánál több személy verekszik, illetve dulakodik.

A bejelentő a hatóságnak olyan körülményeket adott elő, amelyek jogellenes cselekmény elkövetésére utaltak (pl. csoportosan elkövetett garázdaság, súlyos testi sértés), ezért a rendőrség köteles volt a tényállás tisztázása érdekében a helyszínen megjelenni és a szükséges intézkedéseket megtenni.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint a bejelentés tartalma miatt a rendőrségnek fennállt az intézkedési kötelezettsége, így azzal, hogy a panaszossal szemben intézkedést kezdeményeztek, tisztességes eljáráshoz való joga nem sérült.

2) A Testület az alábbiakban a panaszos igazoltatásának jogszerűségét vizsgálta.

Az Rtv. 29. § (1) bekezdés a) pontja értelmében: „a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének

megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani”.

A Testület a panaszos igazoltatása jogszerűségének megítélése kapcsán utal a korábban leírtakra, miszerint a bejelentés tartalma alapján a kiérkező rendőrök olyan információ birtokába jutottak, amely jogellenes cselekmény elkövetésének gyanúját vetette fel. A megadott helyszínre kiérkező rendőrök a panaszosra és társaira az áruház parkolójában találtak rá. Tekintettel arra, hogy a bejelentés alapján nem volt kizárható, hogy a helyszínen tartózkodó csoport egy vagy több tagja is részt vett a verekedésben, így felmerült a panaszos igazoltatásának szüksége is.

Mindezek alapján a Testület megítélése szerint jogszerűen került sor a panaszos igazoltatására, így nem sérült a személyes adatok védelméhez fűződő alapjoga.

3) A Testület ezt követően vizsgálta a bilincs alkalmazásának jogszerűségét.

A kényszerítő eszközök alkalmazásának általános szabályait az Rtv. 16. §-a rendezi, eszerint „a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható”.

A bilincs alkalmazásának szabályait a Szolgálati Szabályzat 39. §-a tovább részletezi, melynek alapján „az Rtv. szerinti kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan.”

A Szolgálati Szabályzat 41. § (1) bekezdésének c) pontja alapján bilincs alkalmazása különösen azzal szemben indokolt, akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg.

a) A panaszost elfogása és előállítása érdekében bilincselték meg, pedig a panaszos állította, a rendőri intézkedéssel szemben nem tanúsított ellenszegülést.

A rendőrségi iratok szerint a panaszost az Rtv. 48. § c) pontja alapján bilincselték meg, melynek értelmében „a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy szökésének megakadályozására”. A kényszerítő eszközt 22 óra 30 perctől 22 óra 55 percig alkalmazták a panaszossal szemben.

A Testület kifejezetten rákérdezett az intézkedést fogantató rendőröktől, hogy milyen magatartást tanúsított a panaszos bilincselését megelőzően, illetve ellenszegült-e a rendőri intézkedésnek, azonban mind a két r. ftőrm. úgy nyilatkozott, hogy a panaszos bilincselésének körülményeire már nem emlékeznek.

A rendelkezésre álló dokumentumok egyike sem tartalmaz arra vonatkozóan utalást, hogy a panaszos szökésétől milyen konkrét okból kellett volna tartani. Az egyértelműen kiderül az

iratokból, hogy a panaszos együttműködő volt igazoltatása során, magát a rendőri felszólításra igazolta.

A Testület úgy ítéli meg, hogy a rendőri szerv nem tudta alátámasztani a panaszos bilincselésének szükségességét, melyet következőképp jogalap nélkül és aránytalanul alkalmaztak a panaszossal szemben.

A fentiek alapján a Testület álláspontja szerint súlyos mértékben sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga, mivel a bilincs alkalmazására megfelelő jogalap nélkül került sor, illetve a bilincs alkalmazása az adott helyzetben aránytalan sérelemmel járt.

b) A panaszos azt is sérelmezte, hogy a rendőrkapitányságon egy vasrácshoz volt kikötve.

A Testület a panaszos állítására kifejezetten rákérdezett a rendőri szervtől. A panaszos elfogását foganatosító rendőrök úgy nyilatkoztak, hogy nem emlékeznek arra, vasrácshoz volt-e kötve a panaszos a rendőrkapitányságon. A K. városi Rendőrkapitányság vezetője ezzel kapcsolatban leírta, hogy bizonyos esetekben az előállító helyiség megürüléséig az előállított személyeket a bűnjelkamrák rácsához bilincselik.

A kapitányságvezető arra vonatkozóan nem adott pontos választ, hogy a panaszost is kikötötték volna a bűnjelkamrák rácsához, ugyanakkor azt elismerte, hogy ez egy bevett gyakorlat a rendőrkapitányságán. A vasrácshoz bilincselést a két r. ftörm. sem cáfolta, mindössze annyit közöltek, hogy annak megtörténte nem emlékeznek.

A kapitányságvezető által hivatkozott jogszabályhely (Szolgálati Szabályzat 31. § (9) bekezdése) alapján azonos ügyben fogvatartottak, illetve férfiak és nők nem tartózkodhatnak egy előállító helyiségben. A K. városi Rendőrkapitányságon 2 db előállító helyiség található. A panaszos elfogásáról készített jelentés rögzíti, hogy a panaszossal együtt előállították azt a személyt, akivel verekedett (K. D. J.), valamint azt a hölgyet, akit a panaszos ellökött magától (S. K.). A panaszos beadványából kiderül, hogy egyik társát, K. K.-t is bevitték a rendőrkapitányságra, őt minden bizonnyal tanúként hallgatták ki. Ezt támasztja alá az is, hogy a rendőrségi iratok szerint a panaszos előállításának ideje alatt két gyanúsítottat és egy tanút hallgattak meg az ügyben. A fentiekből az következik, hogy a két előállító helyiségbe a három gyanúsítottat (a panaszost, K. D. J.-t, valamint S. K.-t) nem tudták egyszerre elhelyezni. A fentiek következtében nem zárható ki az, hogy K. K. tanúkénti kihallgatása alatt K. D. J.-t az egyik előállító helyiségben helyezték el, míg a panaszost kikötötték a bűnjelkamrák rácsához.

Tekintettel arra, hogy az intézkedést foganatosító rendőrök nem cáfolták, hogy a panaszost vasrácshoz kötötték volna ki, és ennek lehetősége a fentiek okán fennállt, a Testület elfogadja a panaszos állítását, miszerint vasrácshoz bilincselték a rendőrkapitányságon.

A Szolgálati Szabályzat 41. § (4) bekezdésének d) pontja alapján indokolt esetben megengedett tárgyhoz bilincselni az intézkedés alá vont személyt. A 41. § (6) bekezdésének c) pontja szerint a bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélszerűsában választja meg azzal, hogy tárgyhoz bilincselésnek – az (5) bekezdésben meghatározott korlátozás mellett – akkor van helye, ha a személy önkárosításának, támadásának vagy szökésének megakadályozása, ellenszegülésének megtörése, vagy az intézkedés eredményes befejezése más módon nem biztosítható.

Megállapítható, hogy a tárgyhoz bilincselés feltételei még szigorúbbak, mint a kezek összebilincselésének lehetséges esetei. Tekintettel arra, hogy az előző pontban kifejtettek alapján a panaszos kezeinek bilincselése eleve jogszerűtlen volt, értelemszerűen nem minősülhetett jogszerűnek az sem, hogy a panaszost egy vasrácshoz bilincselték.

Mindezek alapján a Testület megállapította, hogy a panaszos vasrácshoz bilincselése sértette a panaszos emberi méltósághoz való jogát.

4) A Testület a panaszos előállításának jogszerűségével kapcsolatban az alábbi megállapításokat teszi.

a) A panaszos kifogásolta, hogy véleménye szerint ok nélkül állították elő a rendőrkapitányságra.

A rendőrségi iratok szerint a panaszost az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja alapján állították elő. A hivatkozott jogszabályhely szerint a rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt, akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten érték. A fenti rendelkezés a rendőrnek nem biztosít mérlegelési lehetőséget, hanem tettenérés esetén kötelező jelleggel írja elő az intézkedés alá vont előállítását. A Szolgálati Szabályzat 28. §-ának (1) bekezdése a fenti rendelkezést azzal egészíti ki, hogy a rendőr a szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt a tettenérés helye szerint illetékes, szükség esetén a legközelebbi rendőri szervhez állítja elő. Ezen rendelkezések a rendőrnek nem biztosít mérlegelési lehetőséget, hanem tettenérés esetén kötelező jelleggel írja elő az intézkedés alá vont előállítását.

Ahhoz, hogy a Testület a rendőrség által megjelölt előállítási ok megalapozottságáról állást foglaljon, azt kell mérlegelnie, hogy felmerülhetett-e a panaszossal szemben bűncselekmény elkövetésének a rendőrségi fellépéshez szükséges fokú gyanúja, és ha igen, úgy megvalósult-e „tettenérés”.

i) Az első kérdéssel kapcsolatban a Testület fontosnak tartja hangsúlyozni: nem abban a kérdésben foglal állást, hogy a panaszos követett-e el bűncselekményt vagy sem, hanem csupán abban, hogy az adott helyen és időben rendelkezésére álló adatok alapján a rendőr gondolhatta-e azt, hogy panaszossal szemben felmerül a bűncselekmény elkövetésének – a megalapozott gyanú szintjénél alacsonyabb fokú – gyanúja. Amennyiben igen, úgy a rendőri intézkedés akkor is jogszerű lehet, ha utóbb a nyomozás azt állapítja meg, hogy az érintett nem követett el bűncselekményt, vagy a bűncselekmény elkövetése nem bizonyítható. A fentiek alapján a Testület azt vizsgálta, hogy a panaszos részéről a bűncselekmény elkövetésének gyanúja felmerülhetett-e.

A panaszos gyanúsított kihallgatását végző r. zls. jelentése azt rögzíti, hogy a panaszost csoportosan elkövetett garázdaság büntett elkövetésének gyanúja miatt állították elő. Az intézkedéskor hatályban lévő Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 271. §-a szerint garázdaságot követ el „aki olyan kihívóan közösséggellenes, erőszakos magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen”.

Ugyan a panaszos beadványában nem tett említést semmiféle dulakodásról, azonban azt K. D. J., S. K., valamint a biztonsági őr nyilatkozatai, továbbá az áruház biztonsági felvételei is alátámasztják annak megtörténtét. Az pedig, hogy a panaszos két másik személlyel

dulakodásba keveredett egy nyilvános helyen, egyértelműen felvetette a garázdaság elkövetésének azt a minimális szintű gyanúját, amely a panaszos előállítását szükségessé tette. A fentiekre való tekintettel a Testület úgy ítélte meg, hogy bűncselekmény – a rendőri intézkedést szükségessé tevő fokú – gyanúja fennállt.

ii) A bűncselekmény elkövetésének a rendőri fellépéshez szükséges gyanújának vizsgálatán túl szükséges azt is megvizsgálni, hogy megvalósult-e a tettenérés. A rendőrök helyszínre érkezésekor ugyanis dulakodást, illetve verekedést nem tapasztaltak, a panaszos az áruház parkolójában tartózkodott, míg K. D. J. az áruház bejáratánál.

Sem az Rtv., sem a büntető anyagi, illetve eljárási szabályok nem tartalmazzák a „tettenérés” meghatározását, a Testületnek tehát szükséges elvégezni a fogalom elemzését ahhoz, hogy megítélhesse, jelen ügyben alappal hivatkozik-e a rendőrség a tettenérésre, mint kötelező előállítási okra.

A Btk. kommentárja szerint a bírói gyakorlat – a tetten ért tolvaj által az eltulajdonított dolog megtartása érdekében alkalmazott erőszak rabláskénti minősülése kapcsán – a tettenérés fogalmát tágan értelmezi, nem csak a cselekmény véghezvitele közbeni leleplezést érti rajta, hanem megállapíthatónak tartja akkor is, ha a bűncselekmény felfedezése a lopás befejezését jelentő elvétel után, de még az elvitel közben történik. Tettenérésnek minősül a lakásbetörés elkövetőjének a folyamatos üldözés utáni, akár a helyszíntől távoli elfogása is, ám a folyamatos üldözés megállapításának feltétele a helyszínről távozó tolvaj folyamatos szemmel tartása és megszakítás nélküli üldözése. Amennyiben a folyamatos üldözés megszakad, nem beszélhetünk tetten ért tolvajról (lásd: Dr. Belovics Ervin – Dr. Molnár Gábor – Dr. Sinku Pál: Büntetőjog. Különös rész. Harmadik, átdolgozott kiadás. HVG-Orac, Budapest, 2003, 587-588. o.).

A Be. szerint [127. § (3) bekezdés] a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt bárki elfoghatja, köteles azonban őt a nyomozó hatóságnak haladéktalanul átadni; ha erre nincs módja, a rendőrséget értesíteni. A Be. kommentárja is kiemeli, hogy nem csak az minősül tettenérésnek, ha az elkövető a cselekményt szemtanú jelenlétében hajtja végre, és őt a szemtanú elfogja, hanem az is, ha az elkövetőt akár a szemtanú, akár a szemtanú felhívása, vagy más körülmény (pl. riasztó észlelése) alapján a szemtanútól különböző személy üldözés során elfogja [Jakucs Tamás (szerk.): Kommentár a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvényhez, 262. o.].

Mind az anyagi, mind az eljárási törvényekhez fűzött kommentárból kiderül tehát, hogy a tettenérés megállapításához szükséges egyfajta folyamatosság, amely a cselekmény elkövetését az elfogással összekapcsolja. Ezért abban az esetben is, ha az Rtv. tettenérés fogalmát nem csupán a hatóság általi észlelés alapján induló intézkedésekre szorítjuk, szükséges, hogy a tetten ért személy mozgását, cselekvését – akár a szemtanú, akár az értesítésre megjelenő rendőrök – végig kövessék a cselekmény elkövetésétől kezdve. Amennyiben az elkövető ilyen fajta nyomon követhetősége megszakad, úgy tettenérésről nem beszélhetünk.

Jelen esetben megállapítható, hogy a panaszos verekedésének több szemtanúja is volt, akik a helyszínen tartózkodtak a rendőrök kiérkezésekor. Az áruház biztonsági kamerája által pedig követhető volt a panaszos – mint tetten ért személy – mozgása, illetve cselekvése. A fentiekre tekintettel a panaszos tettenérése sem vonható kétségbe.

Mindezek alapján – tekintetbe véve, hogy tettenérés esetén az Rtv. nem ad lehetőséget a mérlegelésre – a Testület megállapította, hogy a panaszos előállítása jogszerű volt, ezért a panaszos személyi szabadsághoz való jogát nem érte sérelem.

b) Tekintve, hogy a panaszos az előállítás időtartamát külön sérelmezte beadványában, a Testület vizsgálta, hogy az okozhatott-e jogsérelmet a panaszosnak.

Az Rtv. 33. § (3) bekezdése szerint a rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.

Az Rtv. 33. § (3) bekezdése főszabályként a „szükséges” időt jelöli meg és csak végső korlátként, határozza meg a 8 órás (illetve indokolt esetben, külön alaki feltételek mellett a további 4 órás) időtartamot. Felhívja a Testület a figyelmet az előállítás intézményének a személyi szabadságot súlyosan korlátozó jellegére, amelyre értelemszerűen vonatkozik az Rtv. 15. § (1) bekezdésében meghatározott azon általános arányossági követelmény is, mely szerint „a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával”.

A panaszost előállításának időtartamáról készített igazolás szerint személyi szabadságában 2013. március 4-én 22 órától 2013. március 5-én 01 óra 4 percre korlátozták. A rendőrségi iratok alapján megállapítható, hogy a fenti időszakban a helyszínen tanúkat hallgattak meg, megtekintették a biztonsági kamera felvételeit, majd a panaszos előállítását követően két gyanúsítottat és egy tanút hallgattak ki. A panaszos gyanúsított kihallgatását 00 óra 50 perckor kezdték meg, tekintettel azonban arra, hogy a panaszos nem kívánt vallomást tenni, így őt nem sokkal később, 01 óra 4 perckor szabadon bocsátották a szükséges dokumentumok kiállítását követően.

A Testület a panaszos előállítása során végzett eljárási cselekményeket – tanúk- illetve egy másik gyanúsított kihallgatása, dokumentáció elkészítése – figyelembe véve úgy ítélte meg, hogy az előállítás időtartama nem volt aránytalanul hosszú, ezért emiatt sem sérült a panaszos személyi szabadsághoz fűződő alapjoga.

5) A panaszos azt is kifogásolta beadványában, hogy igazoltatásának, valamint előállításának okát és célját nem közölték vele az intézkedő rendőrök.

Az Rtv. 20. §-a rögzíti a szolgálati fellépés módjára vonatkozó rendelkezéseket. Az Rtv. 20. § (2) bekezdése szerint a rendőr az intézkedés megkezdése előtt minden esetben köteles nevét, azonosító számát, illetve az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Ez alól egyetlen eset kivétel, nevezetesen, ha ez a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, ebben az esetben ugyanis az intézkedés befejezésekor kell a szóbeli tájékoztatást pótolni.

Ezen túlmenően az Rtv. 33. § (4) bekezdése kifejezetten az előállítással kapcsolatos tájékoztatási kötelezettségről rendelkezik: „az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani”.

A Testület kiemelt jelentőséget tulajdonít az intézkedés alá vontak tájékoztatásának, hiszen csak az állampolgárok megfelelő informálása mellett érvényesülhet megfelelően a jogbiztonság elve.

Sz. L. r. főrm. jelentésében akképp nyilatkozott, hogy a panaszos az intézkedés okáról „az Rtv., valamint a Szolgálati Szabályzat vonatkozó pontjai alapján” kapott tájékoztatást. Ezen felül szintén kiadták a panaszosnak az előállításáról készített igazolást, amelyben szerepel előállítása jogalapjának – az Rtv. 33. § (1) bekezdésének a) pontja – megjelölése. Az írat végén szerepel, hogy az Rtv. 33. § (4) bekezdése alapján a panaszosnak az előállítás okáról készített tájékoztatót kiadták.

Ugyan a panaszos előállításának okáról írásban mindenképpen tájékoztatták, igazoltatásának és előállításának okáról való szóbeli tájékoztatása megtörténtét az egymásnak ellentmondó nyilatkozatok fényében nem volt lehetséges megállapítani. **Erre való tekintettel a Testület nem tudott állást foglalni a tekintetben, hogy sérült-e a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.**

6) A panaszos beadványában a fentiekén túlmenően azt kifogásolta, hogy öt három rendőr a rendőrkapitányságon bántalmazta: arcát, derekát, veséjét, hasát és combját érték ütések. A bántalmazásról 2013. március 6-án reggel látelleletet készítettett az S. Megyei K. M. Kórház Sürgősségi Traumatológiáján, ami a panaszos bal combján rögzített külsérelmi nyomot. A diagnózis szerint a panaszos mellkasa és combja sérült testi erővel elkövetett testi sértés következtében.

A Testületnek azt kellett vizsgálnia, hogy a panaszos sérülései keletkezhettek-e a panaszos rendőri bántalmazása következtében, vagy azok egyéb módon – akár a panaszos K. D. J.-vel történő dulakodása következtében – keletkeztek.

Töretlen gyakorlatának megfelelően a Testület eljárását kizárólag a panaszost esetlegesen ért alapjogsérelem feltárására való tekintettel folytatta le – a hatáskörére irányadó jogszabályi rendelkezések értelmében álláspontját anélkül alakította ki, hogy az intézkedést fogatosító rendőrök büntetőjogi felelősségét vizsgálta volna.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának (továbbiakban: Bíróság) töretlen gyakorlata szerint (lásd például: *Selmouni kontra Franciaország*, *Ribitsch kontra Ausztria* és *Tomasi kontra Franciaország*) amennyiben egy személy a hatóságok őrizetébe kerül és rajta az ezen idő alatt sérülések keletkeznek, megfordul a bizonyítási teher, és a hatóságokra, illetve az érintett államra hárul, hogy valószínű magyarázatot adjon a sérülés okát illetően. Ellenkező esetben a Bíróság megállapítja az Emberi Jogok Európai Egyezménye kínzást, megalázó vagy embertelen bánásmódot tilalmazó 3. cikkének sérelmét, azaz az érintett alapjogának sérelmét (ami azonban nem jelent egyet valamely meghatározott személy büntetőjogi felelősségének megállapításával). A bántalmazás gyanúját felvető ügyekben a Testület ugyanezt a megközelítést alkalmazza.

Jelen ügy kapcsán a Testület az alábbi megállapításokat teszi. A panaszos előállítását megelőzően nem vitatottan verekezésbe keveredett egy magánszeméllyel, ezt támasztják alá a tanúvallomások (S. K., K. D. J. és M. Cs.), valamint az áruház biztonsági kamerájának felvétele is.

A panaszos beadványában ugyanakkor állítja, hogy nem voltak rajta sérülések a rendőri intézkedést megelőzően, és ezt családtagjai, valamint azok a személyek, akikkel együtt a panaszost beszállították a rendőrkapitányságra, alá tudják támasztani. A Testület a családtagok esetleges nyilatkozatát azért nem tekintette irányadónak, mivel egyrészt nem tekinthetők elfogulatlanak, másrészt nem látták a panaszost előállítását megelőzően, de

dulakodását követően. A Testület a panaszos meghatalmazott jogi képviselőjétől bekérte a panaszos által hivatkozott személyek elérhetőségét is annak érdekében, hogy őket nyilatkoztassa a panaszoson látható külsérelmi nyomokról, illetve az általuk tapasztalt egyéb releváns információkról, azonban a panaszos ismerősének elérhetőségét nem adta meg.

A panaszos bántalmazásról szóló állításait a rendőrségi dokumentumok mindegyike cáfolja. A panaszos elfogását foganatosító rendőrök jelentése szerint a panaszossal szemben nem alkalmaztak testi kényszert, bilincselése sem okozott látható sérüléseket, és a panaszost 2013. március 5-én 00 óra 35 perckor panasz- és sérülésmentesen adták át a bűnügyi szolgálatnak. A panaszos gyanúsított kihallgatását foganatosító nyomozók is úgy nyilatkoztak, hogy rajta sérülést nem láttak, illetve a panaszos sem felkísérése, sem kihallgatása során, sem azt követően nem említette, hogy őt bárki is bántalmazta volna a rendőrkapitányságon. A panaszos ezen túlmenően aláírta a nyilatkozatot, miszerint sérülése a rendőri intézkedése során nem keletkezett.

A Testület vizsgálata kapcsán utal arra, hogy az Rtv. szerint rendelkezésre álló bizonyítási eszközök köre meglehetősen szűk, az ügyészség rendelkezésre álló eszközök – szembesítés, rendőrök kihallgatása stb. – legtöbbjét nem veheti igénybe. A tényállás felderítése során ezért a Testület a panaszos és az érintett rendőrök nyilatkozatára, valamint a rendelkezésre álló orvosi dokumentációra támaszkodhatott. Ugyanakkor a Testület rendelkezésre álló, egymásnak ellentmondó nyilatkozatok egyike sem volt alkalmas arra, hogy kizárja, vagy bizonyítsa a rendőri bántalmazásról szóló panaszosi állítást.

A Testület a birtokában lévő információk alapján, melyek egymásnak ellentmondóak voltak, nem tudott megnyugtató döntést hozni a tekintetben, hogy történt-e rendőri bántalmazás, és ezáltal sérült-e a panaszos testi épséghez fűződő alapvető joga.

IV.

A Testület úgy ítélte meg, hogy jogszerűen vonták a panaszost rendőri intézkedés alá, melynek során igazoltatására is megfelelő jogszabályi felhatalmazás alapján került sor. Bilincselése, valamint vasrácshoz kikötése azonban nem volt indokolt, ezáltal sértette a panaszos emberi méltósághoz való jogát. Tekintettel arra, hogy bűncselekmény elkövetésének a rendőri intézkedéshez szükséges fokú gyanúja, valamint a tettenérés fennállt, a panaszos előállítása nem sértette a panaszos személyes szabadsághoz fűződő alapvető jogát. Az elvégzett eljárási cselekmények fényében a panaszos előállításának időtartama sem volt aránytalanul hosszú. Az egymásnak ellentmondó nyilatkozatok fényében ugyanakkor a Testület nem tudott állást foglalni a tekintetben, hogy szóban tájékoztatták-e a panaszost a rendőri intézkedés okáról, illetve nem tudta megítélni, hogy megfelel-e a valóságnak a panaszos rendőri bántalmazásról tett állításai.

Álláspontja szerint a panaszos jogszerűtlen bilincselése kapcsán elszenvedett jogsérelem mértéke eléri azt a szintet, amely indokolttá teszi, hogy a Testület állásfoglalását megküldje az országos rendőrfőkapitánynak, ezért döntését a rendelkező részben foglaltak szerint alakította ki.

Budapest, 2013. december 11.

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Dr. Féja András
előadó testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET